

BSM a konkurs

Skutečnost, že bývalí manželé si případně vypořádají (bez účasti věřitelů) společné závazky (dluhy) tak, že každý z nich má uhradit jen část společného závazku (dluhu), je z pohledu věřitele, který vůči nim uplatňuje tomu odpovídající pohledávku, právně bezvýznamná. Na řízení o prohlášení konkursu se vztahují základní zásady občanského soudního řízení, zejména zásada dispoziční, z níž pro účastníky soudního řízení vyplývá, že mají uvádět své návrhy a dokazovat svá tvrzení.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 186/2011, ze dne 26.9.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v konkursní věci dlužníka M. Š., zastoupeného JUDr. V.H., advokátkou, se sídlem v P., o návrhu věřitele G.D.A., S. A., se sídlem British Virgin Islands, zastoupeného JUDr. P.V., advokátem, se sídlem v P., na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 11 K 10/2007, o dovolání dlužníka proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. května 2010, č. j. 2 Ko 9/2010-320, tak, že dovolání se odmítá.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 23. prosince 2009, č. j. 11 K 10/2007-263, prohlásil Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „konkursní soud“) k návrhu věřitele (G.D.A. S. A.) konkurs na majetek dlužníka M. Š. (bod I. výroku), správcem jeho konkursní podstaty ustavil JUDr. J. T. (bod II. výroku), vyzval věřitele, aby ve stanovené lhůtě přihlásili u soudu všechny své pohledávky (bod III. výroku) a vyzval osoby, které mají závazky vůči dlužníku, aby plnění již neposkytovaly dlužníku, ale správci konkursní podstaty (bod IV. výroku).

Šlo o v pořadí o druhé rozhodnutí konkursního soudu o návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, když usnesení ze dne 16. července 2007, č. j. 11 K 10/2007-152 (jímž konkursní soud rovněž prohlásil konkurs na majetek dlužníka) zrušil Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 24. září 2007, č. j. 2 Ko 87/2007-196 (a věc vrátil k dalšímu řízení konkursnímu soudu).

Konkursní soud - vycházející z ustanovení § 1 odst. 2 a 3 a § 12a odst. 2 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“) - dospěl k závěru, že dlužník je v úpadku ve formě platební neschopnosti, když má více věřitelů (včetně navrhuujícího věřitele), jimž není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky.

Pohledávku navrhuujícího věřitele měl soud za doloženou ve výši 43.049.328,64 Kč (respektive o 1.000.000,- Kč nižší) jako pohledávku vůči dlužníku (vzešlou z úvěrové smlouvy ze dne 10. ledna 1994) pravomocně přiznanou Agrobance Praha a. s. (dále jen „banka“) rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. dubna 1997, č. j. 13 Cm 172/96-236 (jímž byl dlužník zavázán zaplatit částku 12.183.802,10 Kč s 25 % úrokem z prodlení od 1. února 1997 do zaplacení a náklady řízení), jenž ve spojení s potvrzujícím rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 13. ledna 1999, č. j. 5 Cmo 317/98-269, nabyl právní moci 3. března 1999. Přitom poukázal na to, že navrhuující věřitel (jako postupník) nabyl uvedenou pohledávku od banky (jako postupitele) na základě smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 31. října 2006 (dále jen „postupní smlouva“).

K odvolání dlužníka Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení konkursního soudu z 23. prosince 2009 ve výroku o prohlášení konkursu.

Odvolací soud (vycházející z ustanovení § 1 odst. 2 a 3, § 4 odst. 2 a § 12a ZKV) přitakal konkursnímu soudu v závěru o doložení pohledávky navrhuje věřitelem, jakož i v tom, že dlužník má další věřitele s pohledávkami, které jsou po delší dobu po lhůtě splatnosti a je v úpadku ve formě platební neschopnosti.

Dlužník podal proti usnesení odvolacího soudu dovolání, jež má za přípustné dle § 238a odst. 1 písm. a/, odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c/, odst. 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/) a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spatřuje dovolatel v tom, že obecné soudy nižších stupňů rozhodují o právní otázce (kterou je určení nedostatku aktivní věcné legitimace věřitele v důsledku posouzení postupní smlouvy jako neplatné) rozdílně.

Konkrétně pak namítá, že postoupení pohledávky navrhuje věřiteli mu nebylo oznámeno postupitelem, takže měl k dispozici obranu založenou na námitce neplatnosti postupní smlouvy, kterou uplatnil. Přitom - poukazuje na ustanovení § 19, § 103 a § 104 odst. 1 o. s. ř. - spojuje otázku nedostatku aktivní věcné legitimace navrhuje věřitele s nedostatkem jeho způsobilosti být účastníkem řízení.

Dále dovolatel namítá, že smlouva o postoupení pohledávky trpí vadou mající za následek její absolutní neplatnost; postupitel byl totiž v likvidaci a jeho likvidátorem byl Ing. J. H., Ph. D., takže úkony spojené s likvidací postupitele nenáležely představenstvu postupitele. Soud měl náležitě zkoumat a řádně odůvodnit, zda postupní smlouva je dosti určitá, srozumitelná, apod. ve smyslu § 37, § 39 a § 524 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“).

S poukazem na ustanovení § 4 odst. 2 ZKV pak dovolatel uvádí, že podle tohoto ustanovení nejde „ze strany soudu“ pouze o to zkonstatovat, že věřitel má pohledávku za dlužníkem, ale zjistit, jestli tomu tak opravdu je, což se v daném případě nestalo.

Dovolatel rovněž uvádí, že soudy nezohlednily, že po uplynutí 3 let od doby, kdy bylo zrušeno (leč nevypořádáno) bezpodílové spoluvlastnictví s jeho bývalou manželkou, se vzhledem k zákonné domněnce vypořádání dělí stejným dílem i závazky bývalých manželů, včetně závazku z úvěrové smlouvy.

Navrhující věřitel ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, případně zamítnout, maje svou pohledávku za doloženou.

Zákonem č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. ledna 2008 zrušen zákon o konkursu a vyrovnání (§ 433 bod 1. a § 434), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona použijí dosavadní právní předpisy (tedy vedle zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007, i občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2007). Srov. i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 3409/2008, uveřejněné pod číslem 16/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (rozhodnutí je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - veřejnosti dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Dovolání v této věci může být přípustné jen podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř. ve

spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. (tedy tak, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam). Důvod připustit dovolání však Nejvyšší soud nemá, když dovolatel mu (oproti svému mínění) nepředkládá k řešení žádnou otázku, z níž by bylo možno usuzovat, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Dovolatel soustřeďuje svou obranu proti napadenému rozhodnutí nikoli k námitkám, jež zpochybňují jeho úpadek, nýbrž k námitkám, jež mají zpochybnit aktivní věcnou legitimaci navrhuje věřitele k prosazení dlužníkovy úpadku prostřednictvím tímto věřitelem podaného návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

V tom, že dovolatel chybně zaměňuje otázku aktivní věcné legitimace navrhuje věřitele (váží se k doložení jeho pohledávky) se způsobilostí takového věřitele být účastníkem konkursního řízení, zásadní právní význam napadeného rozhodnutí nespočívá (k rozdílu mezi těmito pojmy srov. např. usnesení ze dne 31. března 1998, sp. zn. 20 Cdo 382/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 15, ročník 1998, pod číslem 107).

K údajnému rozdělení závazku manželů z úvěrové smlouvy v důsledku zákonné domněnky vypořádání Nejvyšší soud poukazuje na závěry obsažené k této otázce v konkursních poměrech již v důvodech rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. června 1999, sp. zn. 31 Cdo 1908/98, uveřejněného pod číslem 20/2000 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. Tam vysvětlil, že v rámci vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů v tzv. širším smyslu se na návrh účastníků vypořádávají i společné dluhy manželů, které vznikly za trvání manželství, ať již v souvislosti s jejich bezpodílovým spoluvlastnictvím, či nikoli (shodné závěry rozhodovací praxe plynou např. z rozboru a zhodnocení rozhodovací činnosti soudů v ČR ve věcech vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů a stanoviska občanskoprávního kolegia bývalého Nejvyššího soudu ČR k výkladu zákonných ustanovení o bezpodílovém spoluvlastnictví, z 3. února 1972, sp. zn. Cpj 86/71, uveřejněného pod číslem 42/1972 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek /dále též jen „R 42/1972“/, str. 262-263) a - ve shodě s § 150 větou druhou obč. zák. - dluhy jen jednoho z manželů vzniklé při pořízování majetku náležejícího do bezpodílového spoluvlastnictví (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu z 28. listopadu 1969, sp. zn. 8 Cz 36/69, uveřejněné pod číslem 57/1970 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Přitom vždy platí, že vypořádání těchto závazků nezasahuje do práv a povinností třetích osob (věřitelů a jiných), které nejsou účastníky řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů a jimž zůstávají nedotčena všechna jejich práva i námitky (srov. R 42/1972, str. 263).

Skutečnost, že bývalí manželé si případně vypořádají (bez účasti věřitelů) společné závazky (dluhy) tak, že každý z nich má uhradit jen část společného závazku (dluhu), je z pohledu věřitele, který vůči nim uplatňuje tomu odpovídající pohledávku, právně bezvýznamná; potud jsou závěry obecných soudů judikatorně ustálené a důvod podrobit napadené rozhodnutí jen proto věcnému přezkumu tedy též není dán.

K výtkám, podle kterých odvolací soud nezkoumal z úřední povinnosti otázku platnosti postupní smlouvy, Nejvyšší soud uvádí, že tyto dovolatelovy výhrady zjevně vycházejí z nesprávné představy o posuzování platnosti právních úkonů soudem. Existuje řada situací, kdy absolutní neplatnost právního úkonu není seznatelná z jeho vlastního obsahu (srov. např. § 38 obč. zák.) a kde se již proto vyžaduje příslušná aktivita účastníků řízení ohledně povinnosti tvrzení a důkazní povinnosti. Srov. k tomu pro sporné řízení např. závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2008, sp. zn. 21 Cdo 4841/2007, uveřejněném pod číslem 71/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

Zbývá doplnit, že pro konkursní poměry již Ústavní soud v usnesení ze dne 17. března 1997, sp. zn. III. ÚS 363/96, uveřejněném pod číslem 7/1997 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu, výslovně uzavřel, že na řízení o prohlášení konkursu se vztahují základní zásady občanského soudního řízení,

zejména zásada dispoziční, z níž pro účastníky soudního řízení vyplývá, že mají uvádět své návrhy a dokazovat svá tvrzení. Soud v tomto řízení není veden zásadou oficiality. Z tohoto usnesení vychází (poukazuje na ně) i judikatura Nejvyššího soudu; srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2001, sp. zn. 29 Cdo 1248/99, uveřejněného pod číslem 9/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. srpna 2011, sp. zn. 28 Cdo 4249/2010, uveřejněný pod číslem 37/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Dosavadní judikatorní výstupy své rozhodovací činnosti týkající se náležitostí smlouvy o postoupení pohledávky shrnul Nejvyšší soud v rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. prosince 2009, sp. zn. 31 Cdo 1328/2007, uveřejněném pod číslem 61/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. V tomto rozsudku mimo jiné uzavřel, že taková smlouva musí obsahovat označení smluvních stran (postupitele a postupníka), vymezení postupované pohledávky (způsobem, z něhož bude jednoznačně zjistitelné, jaká pohledávka je předmětem postupu) a musí v ní být vyjádřena vůle smluvních stran směřující ke změně v osobě věřitele postupované pohledávky.

Právní posouzení věci odvolacím soudem ve vztahu k doložení pohledávky navrhuje věřitele i platnou postupní smlouvou se těmito závěry neprotiví a důvod připustit dovolání k prověření těch námitek, s nimiž se odvolací soud výslovně nevyřadil, jelikož je dovolatel dříve nevznesl, zjevně není dán. Ostatně, smysl námitky akcentující požadavek, aby příslušné úkony činil v době likvidace banky její likvidátor, není Nejvyššímu soudu zřejmý, jestliže to byl právě likvidátor banky, který postupní smlouvu podepsal (srov. její kopie na č. l. 60-61).

Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podané dovolání jako nepřipustného; Nejvyšší soud je tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), odmítl (§ 243b odst. 5, § 218 písm. c/ o. s. ř.)

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)